

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Aniversarea Incoronării Sfântului Părinte.

Implinindu-se la 12 Februarie a. c. 5 ani dela Incoronarea întru Cap al Bisericei lui Hristos a Preafericitului Parinte, Papa Piu XI. dispunem, ca din acest prilej să se săvârșească în toate bisericile din Eparhie, în proxima Duminică după primirea acestui ordin, Liturgie solemnă, la sfârșitul careia Onorații Frați preoți vor predica despre Sfântul Părinte și primatul Papei în Biserica.

Dorim, ca acest omagiu, pe care îl aduce Eparhia Noastră Parintelui comun, care ca urmaș legitim al Sfântului Petru și-a arătat de atâtea ori dragostea față de poporul român, să se exprime în zelul deosebit al Fraților preoți, de a aduce cât mai aproape pe bunii Noștri credincioși de inima nobilă a Vicarului lui Hristos, și de Roma eternă: leaganul limbei și credinței noastre.

Din șed. cons. 5 Febr. 1927.

Nr. 694.

NUMIRI.

Mult Onoratul *Pamfilu Grapini* protopop onorar-paroh în Șanț (Vicariatul Rodnei) este numit *arhidiacon onorar*.

Din șed. cons. 1. Februarie 1927.

Nr. 666.

Mult Onoratul *Anton Precup* protopop onorar-paroh în Rebrîșoara (Vicariatul Rodnei) este numit *arhidiacon onorar*.

Din șed. cons. 1 Februarie 1927.

Nr. 500.

Onoratul *George Cosma* preot nou-hirotonit este numit *administrator local* la parohia *Dragomirești* (D. leudului).

Din șed. cons. 1 Febr. 1927.

Nr. 688.

Rev. Cornel Papiu este numit învățător-catehet pentru școlile primare din Gherla.

Din șed. cons. 23 Decembrie 1926.

Nr. 664.

Abonamentul organului oficial.

Având în vedere, că în urmă scumpirii generale a tuturor articilor industriali-comerciali, abonamentul, ce s'a plătit în trecut pentru organul Nostru oficial nu s'a ajuns nici pentru pura salarizare a tipografului, Ni-se impune de împrejurări adecuate ridicare a abonamentului „Curierului Creștin”.

Drept aceea cu data de 1 Ianuarie a. c., ridicăm abonamentul anual la suma de 200 Lei, care se va achita din casele bisericesti de către toate oficiile parohiale până cel mai târziu la 31 Martie a. c., trimițându-se sumele la adresa Administrației „Curierului Creștin”, Gherla, Piața Unirii Nr. 13.

Din șed. cons. 12 Febr. 1927.

Nr. 940.

Taxele pentru dispenzațiile matrimoniale.

Cu începere dela 1 Martie 1927 taxele cancelariale pentru dispenzațiile dela piedecile matrimoniale se fixează în modul următor:

- 1) Afinitate, ordul I, grad. II: 300 Lei
- 2) Consăngenitate și afinit. gr III: 200 „
- 3) Consăngenitate și afinit. gr. IV: 200 „

- 4) Consăngenitate și afinit. gr. V: 150 „
 5) Consăngenitate și afinit. gr. VI: 100 „
 6) Consăngenitate și afinit gr. VII: 80 „
 7) Afinitate ordul II. orice grad: 40 „
 8) Dela etatea miresei: 60 „
 9) Inrudere spirituală din sf.
 Botez și Mir, orice grad: 40 „
 10) Timpul sacrat și oprit: 40 „
 11) Timpul de jale: 40 „
 12) Dela una vestire: 20 „
 13) Dela două vestiri: 40 „
 14) Dela trei vestiri: 60 Lei

Deodată atragem atențiunea Fraților preoți la prescriesele Conciliului Trid. ses. 34 cap 5 și la ale Conciliului nostru Provincial. I. C. VIII și IX în sensul carora dispenzațiile nu se vor da, decât numai din cauze grave. Prin urmare în cererile, ce Ni-se vor înainta, se vor expune clar și detaliat *toate* motivele *juste*, în baza cărora se solicita dispenzația. Cererile nemotivate în mod suficient vor fi respinse.

De-asemena la fiecare cerere se va aclude *schema autentică a consăngenității*, respective *afinității* mirilor, pentru cari se cere dispenză.

Din șed. cons. 12 Febr. 1927.

Nr. 941.

Reconstituirea Exactoratului diecezan.

Reconstituind Onoratul *Exactorat diecezan*, am aflat de bine a numi de *președinte* al Exactoratului pe Ilustrisimul și Reverendisimul Domn *Dr. Octavian Domide*, vicarul Nostru general, prepozit capitular și prelat papal, iar de *membri* ai Exactoratului numim pe:

Reverendisimii Domni canonici: Grigore Pop, Vasile Pordea, Dr. Victor Bojor, Dioniziu Vaida și Dr. George Vidican.

Mult Onorații și Clarisimii: Dr. Alexandru Ciplea, Dr. Grigore Strîmbu, Dr. George Bob și Clarisimul Dr. Titus Malaiu, profesori de Teologie.

Mult Onorații: David Deac, cassar diecezan, Teodor Morariu, director de bancă, și Ioan Coste protopop în Gherla.

Onorații: Vasile Pop, Constantin Gheție, profesori în Gherla, Alexandru Chezan, actuar la administrația Capitulara.

Din șed. cons. 5 Februarie 1927.
Nr 817.

Ajutor pentru preoții pensionari, văduvele și orfanii de preoți.

Înaltul Minister al Cultelor și Artelor a ordonat cu ordinul de plată Nr. 6078 din 31 Decembrie 1926, ajutor pe anul 1926, pentru preoții pensionari câte 1200 L.; pentru văduvele de preot câte 1000 L.; pentru orfanii de tată câte 400 L. și pentru orfanii de ambii părinți câte 800 L.

Sumele cuvenite, cei îndreptățiți le vor putea ridica dela Venerata Administrație Capitulara, pe lângă chitanță legal timbrată și vizată de oficiul parohial concernent.

Din șed. cons. 1 Febr. 1927.

Nr. 51.

CONCOURS

la parohii.

Parohia *Sârbi* (D. Coseului) se curentează cu termenul de *15 Aprilie* a. c., pe lângă susținerea anului de văduvie care expiră la 11 Ian. 1928.

Din șed. cons. 12 Febr. 1927.

Nr 942.

Doritorii de a dobândi acest beneficiu parohial, să-și înainteze rugățile la Ordinariatul episcopal în termenul concursual — pe calea *oficiului protopopesc competent*, — provăzute cu următoarele documente:

1. Absolutorul teologic.
2. Atestat de serviciu dela oficiul protopopesc.
3. Extras autentic din protocolul școlar despre catehizarea elevilor școlari, în anul școlastic 1925-26; la caz, că școala în anul școlastic trecut n'a funcționat, atestat oficios că pruncii totuși au fost catehizați.
4. Extras autentic din protocolul predicilor de pe un an, care se termină la data când se înaintează rugarea.

La rugățile înaintate fără aceste documente, — dintre cari cele de sub 3 și 4 trebuie să fie vizate și autenticate de către oficiul protopopesc, — nu se va reflecta.

Episcop Iuliu.

Partea neoficială.**DISCURSUL PEA SFINȚIEI SALE IULIU**

rostit în ședința Senatului dela 18 Decembrie 1926.

Fiind în posesiunea „Monitorului Oficial”, în care se publică după notele stenografice discursul Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecezan, ținut în ședința Senatului dela 18 Decembrie a. r. în cauza ordonanței d-lui ministru Goldiș referitoare la revizuirea parohului, îl publicăm mai jos și pentru cititorii noștri.

D. N. Darvari vice-președinte: Dau cuvântul P. S. S. Episcopului Hossu.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D-le președinte, d-lor senatori, ieri, când eram să iau cuvântul, cerut în ziua de alaltăeri, în cursul vorbirii răspuns al d-lui ministru al cultelor, Goldiș, dat interpelării d-lui senator Mariu Theodorian Carada, am primit dela un binevoitor, pe banca prelaților, următoarea scrisoare: „Prea Sfințe, „Indreptarea”, apărută acum, în darea de seamă dela Senat, vă face atât pe d-voastră cât și pe Prea Sfinția Sa Episcopul Valeriu, unguri, după ce d. Goldiș v'a trecut confesionalicește printre minoritari”.

D-lor senatori, ieri, venind la ședința Senatului, am fost întâmpinat de Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Moldovei, Pimen, iubit prieten, înalt prelat al bisericii, care de-așemenea își manifestă revolta sa sufletească, cerând ca eu, atunci când o să iau cuvântul la tribuna Senatului, să protestez că în cursul răspunsului d-lui ministru Goldiș, de repetite ori, am fost așezați grupați, înglobați împreună cu minoritarii unguri.

D-lor senatori, astăzi după 8 ani dela unirea rostită pe veci cu patria noastră, astăzi, după acest răstimp de 8 ani, care este destul de lung pentru a ne cunoaște unii pe alții, destul de scurt pentru a nu ne uita unii pe alții, trebuie eu să vă dovedesc în Senatul României Mari, pentru ca oficiosul guvernului să ia cunoștință, că episcopul dela Oradova-Mare, român unit, că episcopul unit dela Gherla sunt români? Românițea noastră trebuie eu după 8 ani de zile, să o dovedesc înaintea Senatului României?

D. Dr. C. Angelescu: Nimeni n'o contestă.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Nu este de vină d. ministru Goldiș. D. ministru Goldiș ne-a înșurat, se pare în bună convingere, ca fiind de religie unită cu Roma, cu ceilalți, cari sunt de alte re-

ligii, însă, oficiosul, care este „Indreptarea” nu odată, și greșit, ci insistent și de repetite ori așează după numele nostru totdeauna calificativul „maghiar” sau „minoritar maghiar”: episcopul Ferencz, în paranteză „maghiar”, episcopul Hossu, „minoritar maghiar”.

D. Dr. C. Angelescu: Cum se poate așa ceva? Cine a spus acest lucru? (Protestări pe băncile majorității).

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Iată, d-lor senatori, aci este scris: „Episcopul Hossu, în paranteză „minoritar maghiar” protestează”.

D. Mihai Grosșian: Nu poate să fie decât o greșeală de tipar Prea Sfințe.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Nu știu, dar așa stă scris. Mai departe: „Episcopul Ferencz, în paranteză „maghiar”.

Voci: Rușine! (Sgomot! Protestări),

D. C. Budișteanu: Dar nu aceea ce e scris în jurnal are valoare, ci aceea ce e trecut la Monitor.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D-lor senatori, eu vă rog să mă lăsați să continuu.

D. Mihai Grosșian: Reprezentantul autorizat în Senat al ziarului „Indreptarea”, declară că este numai o eroare de tipar, (Sgomot).

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D-lor senatori, eu doresc să fiu bine înțeles, anume că vreau să dau expresiunea revoltei sufletești, pertrucă în discursul său d. ministru al cultelor alaltăeri m'a așezat printre minoritari.

D-lor, este, spun foarte dureros pentru mine acest lucru, nu pertrucă în sufletul meu nu întra simțimintele cele mai curate de umanitarism, cari mă însuflețesc în toate clipele vieții mele pentru toți și dragostea adevărată și curată pentru toți. Cuprind în dragostea sufletului meu pe toți și respect pe toți, dar pertrucă cineva se leagă de limba și legea sa (Aplause).

Ceeace eu respect și cinșesc și înaintea căruia eu mă închin, în sufletul alor mei, e și în sufletul celorlalți de altă limbă cari fac același lucru din aceleași motive.

Dar cum ei țin tare la naționalitatea lor, țin tare la legea lor, apoi și eu țin tare, până la moarte, la națiunea mea și la sufletul ei. (Aplause, strigăte de bravo)

Nu aceasta mă doare, ci împrejurarea că

în Senatul României Mari, după 8 ani de zile, episcopul bisericii românești trebuie să dovedească romanitatea lui și sufletul lui de român. Nu de apărare spun aceasta. Acești episcopi al căror șef iubit Mitropolit zace încă pe patul suferinței în momentul culminant al istoriei neamului, au fost aliați cu toții la locul datoriei lor. (Aplause).

Atunci când Europa bătrână trosneă în încheieturi, pentru a da naștere la țări noi, pentru a întregi altele, în vremi atât de grele, în vremi atât de pline de primejdie, în vremi așa de pline de întunecime, ei și-au păstrat cu toții, până la unu, clara vedere și judecata limpede.

Ei au arătat sutelor de mii, că unde sunt Pronia cerească i-a așezat și le-a arătat drumul încotro trebuie să apuce aceste sute de mii. Le-a arătat încotro îi cheamă destinul neamului lor, încotro îi cheamă glasuri peste veacuri, în cari moșii și strămoșii lor au fost asupriți și că a sosit elipa când istoria rostea judecata.

D. Pop Iustin: Istoria este martoră că așa a fost. Acei cari nu cred să citească istoria.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Iată pentru ce am început acest cuvânt lămuritor al meu, cu acest protest al sufletului meu, care este și protestul tuturor și revolta tuturor, pe care în cursul acestor două zile i-am văzut cât am așteptat cuvântul, ca să dau lămuririle necesare într'o chestiune atât de gravă.

Am fost de părere că această importantă chestiune să fie rezolvită prin contact nemijlocit de cei competenți.

Odată adusă înaintea Senatului, nu putea să rămână cuvântul celor ce sunt, în primul rând, purtătorii de cuvânt ai bisericii pe care ei o reprezintă.

D-lor senatori, d. ministru al cultelor în cursul cuvântărilor sale, date ca răspuns la interpelarea d-lui Carada, ne-a pus de atâtea ori în cauză și a făcut chiar deadreptul referire la noi ca să confirmăm ceea ce d-sa afirma.

Și cu durere, drept vă mărturisesc, că atunci când m'am ridicat ca să dau cuvântul lămuritor, chiar atunci când d. ministru a făcut referire la noi, zicând; „iată prelații uniți sunt de față, să spună dacă este sau nu așa”, evident, veam dreptul să răspund, fiindcă nerăspunzând cuvintelor sale, ar fi fost un semn de aprobare din partea noastră a celor susținute de d. ministru al cultelor.

— (D. vice-președinte C. Mironescu ocupă fotoliul președințial).

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Și atunci, fără nici o intenție de a jigni pe acești fii aleși ai națiunii în Sena-

tul României Mari, și eu trebuie să-mi dau expresiunea durerii sufletului meu, așa cum ați auzit graiul pe d. rector magnific al universității din București, pentru că am ascultat și eu cuvintele acelor cari le-am auzit pentru prima dată în cursul acestor 8 ani de zile: „Jos! Jos! Jos!”

Eu vă rog, d-lor senatori, să lăsam în sarcina d-lui președinte acordarea cuvântului sau denegarea celui cuvânt. Chiar și regulamentul dă voie ca cu învoirea oratorului să se facă unele rectificări. Și d. ministru dăuase de aci învoirea ca să-i răspund.

Să nu spunem niciodată aceste cuvinte unui reprezentant al țării, oricare ar fi felul, oricare ar fi convingerea lui, oricare ar fi teza pe care el o susține, căci avem cu toții libertatea de a lua cuvântul.

Se poate că noi am fost, într'o anumită măsură, desmerdați, a întâmpina o preveniență deosebită pe banca prelaților, care mi se spune, și cred că este tradițiunea atât de frumoasă a trecutului care s'a adus din Parlamentul vechiei Români și care trebuie să o ducem înainte, ca o cinste a strămoșilor noștri, și în România Mare. (Aplause).

Vă rog, să-mi îngăduiți mie o observare. Imi este puțin jenant ca să ridic cuvântul, așa zicând „pro Domo” pentru banca prelaților. Eu nu am fost de față, dar oricare ar fi fost cauza care s'a desbătut în Senat, am citit în presă că doi mitropoliți ai bisericii ortodoxe române au fost siliți să părăsească sala Senatului.

D. Ion C. Grădișteanu: Exact!

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Foarte dureros că doi mitropoliți ai bisericii ortodoxe să fie siliți să părăsească sala Senatului României Mari.

Eu vă rog, d-lor senatori, să luați în considerare această bună tradițiune și cu dragoste să ne îmbrățișăm; oricare ar fi discuțiunea, divergența de păreri, oricari ar fi luptele politice, să nu treacă în adâncimea sufletului, să rămână numai la suprafață, pentru ca să rămână sufletele încheștate în îmbrățișarea sfântă de frați, în această muncă atât de importantă, în aceste zile atât de grele.

Pentru că să mă credeți pe mine, primejdiile libertății sunt atât de mari, tot atât de mari cum sunt primejdiile oprimării, și de acestea să ne ferim în ale noastre lupte, în ale noastre debateri.

Prelații nu sunt roadele frământării electorale. Prelații nu intră în aceste lupte. Ei duc cu vrednicie și lealitate lupta superioară pentru binele sufletelor. Ei intră în Senat în urma slujbei pe care o poartă, în urma slujbei care așează pe umerii lor răspunderea grea pentru bisericile pe cari le reprezintă.

Și vedeți acel cerc restrâns care cuprinde reprezentanții sufletelor țării întregi pentru că toate bisericile împreună, împreună toți cetățenii acestei țări, reprezintă și ele sufletul țării întregi. Și când un prelat se ridică, eu cred că are întotdeauna în conștiința sa răspunderea grea a fiecărui cuvânt care îl rostește, a fiecărui gest pe care îl face.

Când se rostește cuvântul „jos” unui prelat se rostește cuvântul „jos” la 600.000 de credincioși, la 500 de preoți și mai bine pe cari îi reprezintă și pentru reprezentarea căroră el ia cuvântul în Senat.

D-lor senatori, și acum trec ca să dau lămuririle pentru care eu am cerut, în cursul cuvântării d-lui ministru al cultelor cuvântul alaltăeri.

D. ministru al cultelor în cursul cuvântării sale ne-a făcut un fin reproș nouă prelaților, că n'am așteptat răspunsul d-sale, ci am alergat și la alte foruri constituționale, pe la d. prim-ministru, turburând chiar liniștea Majestații Sale Regelui, care se află în durerile boalei. Eu voi încerca să vă arăt, d-lor senatori, că aceste „alergări”, ale noastre, cum le-a numit d. ministru al cultelor, au fost justificate și îngrijorarea noastră a fost întemeiată și că, prin urmare, n'am meritat întru nimic acel fin reproș, că ne-am pripit.

În această chestiune de o covârșitoare importanță noi ne-am prezentat înaintea d-sale în număr de 3, însoțiți chiar de deputați și de senatori. Înainte de ce ieșise circulara, deciziunea cu No. 49.838, înainte de ce ieșise din minister această circulară, auzind însă că este pe cale să iasă, rugând pe d. ministru să ne lămurească, că întrucât de fapt, s'ar intenționa să se revizuiască toate parohiile existente, petru ca să li se aplice prevederile cuprinse în art. 29 și 30 din statutul legii de organizare a bisericii ortodoxe, să revină asupra lucrului acesta, să nu dea drumul deciziunii care a stărnit atâta nedumerire, atât a îngrijorare și care a făcut d-lor senatori, care n'ali putut lua cunoștință de acest lucru, nici din interpelare, nici din răspunsul d-lui ministru și nici din replica dată din partea d-lui senator interpelator, care deciziune a făcut, că astăzi, în aceste zile, înainte de Sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, astăzi în anul 1926, dacă s'a dat urmare îndrumărilor primite dela minister, în urma acelei deciziuni, astăzi se face conștientizarea tuturor sufletelor din România-Mare, de orice biserică ele s'ar ține. D. ministru nu ne-a dat cuvântul liniștitor. D. ministru ne-a spus că este de părere că devenind vacantă o parohie este ca și când s'ar desființa și ar fi a se înființa din nou.

Aici în Senat n'a mai spus acest cuvânt, dar nici aici n'am primit cuvântul liniștitor.

Și iată, d-lor senatori este de datoria noastră ca să ne spunem cuvântul, și eu, ca reprezentant al bisericii românești unite, în numele episcopatului întreg să vă arăt de unde se naște această temere a noastră, de unde este această neliniște între credincioșii noștri, între preoții noștri.

Eu cred că trebuie să fie aceeași neliniște și a spus-o d. ministru fiindcă eu nu știu, căci noi urmăm cărarea noastră și fiecare biserică are reprezentanții săi în Senat, dar zice că și celelalte biserici minoritare sunt îngrijorate. Și aceasta o cred. D. ministru și-a exprimat mirarea cum devin ceilalți, ca să se neliniștească și să protesteze, iar biserica ortodoxă nu se neliniștește și nu protestează. Cum de vin alții să o apere!?

Să se apere biserica ortodoxă pe sine, și fiecare să se apere pe sine, spunea d. ministru, cu alte cuvinte.

D-lor senatori, eu încă mă mir de acest lucru și vă mărturisesc că nu aflu altă explicație decât aceea prevădută de art. 1 din deciziune, unde spune că ministerul în cazuri de specială gravitate — cam acestea sunt cuvintele din deciziune, mai precis „pentru cazuri bine motivate și în mod excepțional ministerul poate subvenționa parohii și sub numărul arătat de familii”. Dacă am parohii cu un număr sub 200 de familii, adică sub 1000 de suflete la sate, și sub 400 de familii, adică sub 2000 de suflete la orașe, se poate face excepție în cazurile prevăzute mai sus. Poate această dispoziție de a putea face excepțiuni îi liniștește pe înalții prelați ai bisericii ortodoxe, se poate, eu nu intru în discuție cu conștiința răspunderii pe care o au înalții prelați. Ei, fără îndoială, știu ce face și pot să fie liniștiți, însă să-mi dea voie să spun, dacă acea deciziune a ministerului ar rămâne în picioare, nu știu cât timp ar putea să fie menținută, pentru că nu cunosc punctul când țara noastră ar ajunge acolo unde au ajuns alte țări, ar putea să vină vreme când ministrul cultelor să nu voiască să facă nici o excepțiune și atunci ar fi rău de tot pentru toți, dar și pentru biserica ortodoxă.

D. ministru cita exemplul bisericii catolice din Franța, unde spunea că nu protestează nimeni pentru că nu primesc nici un ban dela Stat și acolo s'a făcut chiar separațiunea bisericii de Stat. *Dar cât a protestat biserica din Franța!?* Dar ce durere nu a pătruns sufletele franceze?! Și bine zice d. ministru sufletul francez este acolo unde este biserica catolică, și nu în guvernele cari se precipită, socialist și de extremă stângă dar eu nu ating această latură a chestiunii. Dar zice d. ministru al cultelor că nimeni nu a protestat. Sufletul francez știe cât s'a protestat, cât s'a plâns, câte fră-

mântări i-au chinuit. Și Franța a trecut, d-lor, peste această vivisecțiune pentru că eră Franța, dar să mă credeți pe mine: noi nu suntem la acel punct de desvoltare ca să dorim această vivisecțiune și nici nu o dorește nimeni. Astăzi nu o dorește nimeni, peste zece ani nu știm, peste 20 de ani cu atât mai puțin o știm căți vor fi care să o dorească.

A scoate ca ieri preoții din slujba lor nativă de a face instrucția religioasă în școlile primare, a deschide azi prin deciziunea de față posibilitatea de a destina mii de parohii, îmbrăcând cu putere discrețională, ministrul în această materie de covârșitoare importanță pentru viața bisericii, este a pregăti calea pentru această vivisecțiune.

Iar dacă acei cari o vor dori o peste 20, 30, 40 de ani, vor afla calea în întregime pregătită a legilor de aplicare a intențiunilor lor, cu bună credință că se urmărește un scop bun, cu atât mai ușor le va fi punerea în aplicare a gândurilor lor, care nu sunt cele bune pentru neam și pentru țară.

D-lor senatori, adeseori se pomenește Franța, care nouă ne este atât de aproape de suflet, care noi în cele culturale o urmăm cu atâta drag. Franța a putut face acest lucru. Franța în 1921, deci după război, prin actualul ministru de externe d. Briand, a luat din nou legăturile cu Roma, a înființat din nou ambasada la Vatican și la discuțiunea asupra proiectului de buget, d. ministru Briand, când a reînființat legăturile cu Roma, pentru a motivă înscrierea în buget a sumelor necesare pentru susținerea acestor legături, a spus: „D-lor senatori, mă dispensez de a vă motivă mai pe larg necesitatea reînființării ambasadei pe lângă Vatican, căci este la cuprinsul tuturor că Franța nu poate lipsi de acolo unde toate puterile morale conversează pentru a da îndreptări omenirii”. (Aplause). Cam acestea i-au fost cuvintele. Franța poate face acest lucru și vă este cunoscut faptul că atunci când a venit primul ministru Herriot, cu alte idei, cu alte gânduri, cu alte lumini, a voit să ștergă din nou ceea ce înființase Briand în 1921 și să mă credeți, căci am urmărit cu atenție îndată ce s'a pus chestiunea din partea d-lui Herriot, el a picat pe această chestiune. Aceasta este edificator, ca un exemplu pe care trebuie să-l cunoaștem. Știți pentru ce a picat guvernul Herriot? Pentru că ministrul instrucțiunii a reintegrat în oficiu pe un învățător rural care a colaborat în decursul ocupațiunii germane la „Gazette des Ardennes”. Când a fost interpelat, s'a plâns că a fost surprins de această chestiune, dar o face chestiune de cabinet, și s'a propus să se ștergă din bugetul ministerului instrucțiunii 100 de franci. Senatul a votat ștergerea a 100 de franci și atunci primul-ministru și-a

dat demisia. În fond însă a fost altceva. La exemplul Franței să nu ne provocam, pentru că Franța a trecut peste acestea și Franța poate să revină. Ea poate să facă mai mult.

D-lor, când a trecut în anul 1920 pe aci cardinalul Dubois și a fost găzduit la Palatul regal, s'au ținut atunci cuvântări la legațiunea franceză, unde îl însoțiam și noi episcopii. Și atunci, ministrul Franței a binecuvântat pe cardinalul care împlinise o misiune în Orient, în numele țării sale și spunea:

„Majestatea Sa, cu ospitalitatea tradițională a poporului român, arătând dragostea care leagă popoarele acestea, v'a oferit ospitalitate în Palatul regal. Altminteri, legațiunea Franței primcă pe eminența voastră acasă”.

Și știți ce mi-a spus episcopul care ședea lângă mine? Monsenior, nu este interesant? Eminența sa cardinalul, care este arhiepiscop al Parisului, cand a fost episcop în Verdun, a fost scos cu jandarmii din palatul arhiepiscopal. Și astăzi, ce schimbare a vremii. Astăzi înaltul prelat împlinește în numele Franței o misiune oficială în Orient și primește onorurile poporului său”.

Iată un popor atât de mare, atât de puternic, cum și noi dorim ca al nostru să fie, mergând înainte pe cărările progresului, spre mai multă înflorire, spre mai multă putere, dar pe aceste cărări trebuie să-l întărim cu religionea părinților și a strămoșilor lui; aceasta îl va susține. (Aplause).

Ori, d-lor senatori, care a fost izvorul îngrijorării noastre, care a fost izvorul temerii noastre, când am ajuns la cunoștința acestei deciziuni a d-lui ministru al cultelor? Oare noi am pierdut aceea clară vedere? Oare noi am pierdut acel s.flet neînfricoșat în vremuri grele, când istoria rostea judecată asupra neamurilor din Europa, și păstrând-o neturburată, am îndrumat pașii credincioșilor noștri așa precum înt. reșele superioare ale neamului nostru cereau? Am pierdut aceea clară vedere în fața deciziunii d-lui ministru? Iată pentru ce răspund cu acest cuvânt finului reproș pe care d. ministru al cultelor l-a făcut alaltăieri în discursul său, când a spus că n'am așteptat răspunsul care trebuia să vină dela minister, ci am alergat la alte foruri constituționale, la d. prim-ministru și chiar la treptele Tro-nului.

Vedeți, d-lor senatori, aci, în acest simțământ al răspunderii noastre pentru orice acțiune am fost noi atinși; întreg episcopatul. Noi am fost 3 episcopi români uniți la d. ministru al cultelor; cu noi a fost împreună, cu sufletul, mitropolitul nostru, care acum zace pe patul durerilor sale. Am fost întregul episcopat unit și am rugat pe d.

ministru să nu emită această decizie, — că nu ieșise încă dela minister — ci să lămurim chestiunea. I-am arătat noi cu toții marea îngrijorare de care suntem cuprinși pentru interesele superioare ale neamului și ale țării, ca i. sunt puse în joc prin această ordinațiune care dacă s'ar aplica, la rigoare, ar fi în stare să destrame întreaga organizație bisericească, slăbind sentimentul religios în chip înspăimântător și dând pradă tuturor curentelor dizolvante și subversive sufletul poporului, oricărei religii ar aparține el.

Atunci eu am spus: „acest lucru trebuie reglementat prin lege; e-te de o așa de covârșitoare importanță și cu repercursiuni atât de grave și de adânci, încât acest lucru trebuie să-l facem pe cale de legiferare“. D. ministru a răspuns: „Dar eu nu fac decât să aplic legea, statutul legii de organizare al bisericii ortodoxe române, care are putere de lege. Dacă s'a prescriș pentru înființare de noi parohii pentru biserica ortodoxă două sute de familii, adică o mie de suflete pentru sate, pentru înființarea de noi parohii în viitor, iar pentru orașe patru sute de familii, adică două mii de suflete, pentru parohii ce sunt a se înființa în viitor, este just ca pentru toate confesiunile din țară să se aplice aceeași măsură“. Noi am spus: Așa este, d-le ministru, nu vrea și nu dorește, nimeni o stare privilegiată sau de excepție. Cui i-ar trece prin gând să se ia o măsură pentru înființare de noi parohii în viitor pentru biserica ortodoxă și să nu ceară o tratare excepțională, privilegiată, pentru sine. Dar am spus d-lui ministru că nu cunoșteam încă deciziunea: Ce se întâmplă când devine vacantă o parohie? Când a murit preotul sau s'a transferat la altă parohie ce se întâmplă atunci? D. ministru a spus: „Apoi eu cred că se consideră parohia desființată și se înființează din nou“ (Înteruperi).

D-lor senatori, am spus cu toții: această concepție nu poate stă, aceasta nu se poate să se facă, pentru că aceasta înseamnă că s'ar putea desființa mii de parohii, iar interesele de consolidare, interesele superioare ale țării cer ca aceste parohii să rămână și mai departe. (Aplause pe băncile opoziției).

Am spus d-lui ministru: eu am o eparhie care numără 750 de sate, cu 600.000 de credincioși. S luăm numai exemplul eparhiei mele. Dacă ar fi să se aplice deciziunea d-voastră, 260 de sate s'ar putea desființa.

Într'adevăr, se prevede în deciziunea d-voastră, că ministrul poate să facă excepție. Dar într'o decizie sau într'o lege, când se spune că ministerul poate să facă excepție, este evident că numărul excepțiilor nu poate să întrecă numărul cazurilor normale. Or, ministerul pentru ca să sal-

veze interesele superioare ale neamului, și pentru a menține în ființă aceste mii de parohii, vorbind numai de parohiile românești ar trebui să facă mii de excepții și în cazul acesta, ce rost are această decizie, care implică în sine necesitatea imperioasă de a face mii de excepții? (Strigăte de bravo, aplause pe băncile opoziției).

Ori, d-lor senatori, să iau de pildă eparhia mea, eparhia Oherlei, este cea mai mare eparhie din Transilvania și cea mai compactă, care cuprinde pe cei mai numeroși credincioși constituiți în parohii puternice.

Cu toate acestea, din 530 de parohii, 260 sunt sub numărul cerut de deciziunea ministerială.

D. Iosef Șandor: Da, da; așa este.

P. S. S. *Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu*: Va rog să mă credeți, d-lor senatori, că situațiunea este aceeași, perfect aceeași. poate chiar și mai dezastruoasă pentru celelalte eparhii din Ardeal, fie ortodoxe, fie unite.

Parohiile ortodoxe de aci, ale căror referințe nu le cunosc personal, sunt în aceeași situațiune, după referințele relevate aci de d. Carada, care v'a arătat că trebuie să fie vre-o 10 000, cari ar trebui să fie desființate, ceea ce este mai mult decât cele 700 sau 800 de parohii din biserica noastră unită.

Eu nu spun că d. ministru ar voi în realitate să desființeze aceste parohii, ci numai că o decizie ministerială îi dă puterea de a desființa aceste parohii, respectiv, de a nu aprobă ajutor dela Stat, pentru preotul pe care autoritatea bisericească o să-l numească la succesiunea unei parohii rămasă vacantă.

Ori, care ar fi situațiunea, când o sută, o mie de parohii, cu câte cinci, șase sau șapte mii de credincioși, ar putea să rămână fără preot? Sau când 100.000 de credincioși ar rămâne fără păstor?

Ce să zicem, considerând toate confesiunile din țară cu miile de parohii, când cad sub prevederile acestei decizii lăsată în partea discrețională a d-lui ministru, de a putea face excepție, lăsându-le în ființă! Ce s'ar alege de sutele de mii de credincioși?

Iată ce a spus d. ministru, ca concluziune a acestor debateri. Citesc din gazeta d-voastră oficioasă.

D. M. *Negrutzi*: Citiți mai bine după notele stenografice.

P. S. S. *Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu*: Nu le-am...

D. M. *Negrutzi*: Dacă le-ați fi cerut, vă s'ar fi dat.

P. S. S. *Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu*: Dar iată ce spune d. ministru în esență: „Eu dau asigurări, că nu se desființează nici una din parohiile existente“.

Această enunțiere a d-lui ministru a fost primită cu aplause.

Ori aceste aplause au acoperit restul cuvintelor, cuvinte pe cari eu însă le-am prins și le-am notat. Nu știu dacă există și în notele stenografice. Cuvintele au fost: „care au drept de existență”.

Ori, acest drept de existență trebuie fixat. D. ministru a continuat: „Sunt parohii cu câte 10-15 credincioși, și acestea nu au dreptul de existență”.

D. Ion C. Grădișteanu: Tocmai acelea au.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Există o decizie unde pentru parohiile existente se cere numărul minim de 300 de credincioși.

D. M. Negrutzi: Nu. Prea Sfinte, este o lege care prevede aceasta și care este numai aplicată de d. ministru.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D. senator spune, că este numai o aplicare a legii. Aceasta a afirmat-o și d. ministru. Ori e spus tocmai că nu este o aplicare a legii nici pentru biserica ortodoxă și nu este o aplicare a legii nici pentru celelalte confesiuni din țară. Ci, această decizie cu No. 49.838 din 15 Noemvrie este o extensiune a legii și pentru biserica ortodoxă și pentru celelalte biserici din țară. (Aplause pe băncile opoziției).

Este o datorie a noastră, a reprezentanților bisericii în Senat, care totdeauna luăm cuvântul când se cere, pentru aceste mari chestiuni naționale, cari ating interesele mari ale țării, este o datorie să ne spunem cuvântul. Și am ținut să-mi spun acest cuvânt, oricât de mare ar fi îngăduința și jertfa d-voastre de ascultare, căci sunt dator să vorbesc.

D. Carada necunoscând situația din Ardeal, nu a putut lămuri întreaga chestiune. Pentru aceasta am ținut să spun acest cuvânt, pentru ca Senatul să fie lămurit în această chestiune atât de importantă, ale cărei urmări pot fi dezastruoase.

D-lor, iată ce zice statutul. Art. 29 și 30 din statut, referitor la părțile constitutive ale bisericii și organele lor: „Parohia”: „Prefacerea unei filiale în parohie și înființarea unei parohii noi, o aprobă după cererea credincioșilor și cu avizul oficiului protopopesc, consiliul eparhial, iar când pentru susținerea parohiei și a personalului ei se cere și ajutorul Statului, înființarea trebuie admisă și de ministerul cultelor.

Așa dar, aici se recere aprobarea ministerului la refacerea filialei în parohie, în caz dacă se necesitează ajutor de Stat. Nici un cuvânt despre parohiile existente.

Iar art. 30 din statut spune: „Pentru înființarea unei noi parohii se cere, la orașe,

un număr de cel puțin 400 familii, iar la sate de cel puțin 200 de familii

În cazuri bine motivate se pot înființa, în mod excepțional, parohii și sub acest număr de familii”.

Vedeți, vă rog a lua aminte la cele cuprinse în art. 30: pentru înființarea unei parohii noi se cere la oraș un număr de cel puțin 400 de familii, iar la sate 200 de familii. În cazuri bine întemeiate se pot înființa și parohii sub acest număr.

D. Pop. Iustin: Aci este excesul de putere.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Ori, d-lor senatori, legea grăte limpede de înființarea parohiilor noi pentru viitor, de prefacerea filialelor în parohii. În art. 30 nici cu o interpretare, cât de largă, nu se atinge întru nimic parohiile existente.

Voci: Așa este. Aceasta este chestiunea.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Ori, dacă nu se atinge ființa parohiilor existente, dacă nici nu se pomenesc parohiile existente, atunci deciziunea, care spune în art. 2: „se vor revizui toate parohiile existente spre a li se aplică dispozițiunile art. 29 și 30”, n'are nici un rost legal, n'are nici un temei legal.

D. Mihail Grosșian: Parohiile pot exista atunci chiar când n'ar fi decât un singur credincios? Or, ministrul nu poate tolera anomalia aceasta. (Sgomot, întreruperi).

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D-lor senatori, sunt două chestiuni bine distincte, cari au și fost ținute în seamă în deciziunea d-lui ministru Goga, în 1921. (D. Grosșian întrerupe). Așteaptă, frate, îți voi răspunde îndată.

Sunt două lucruri distincte și s'a făcut totdeauna deosebire. În deciziunea din 1921 a d-lui ministru Goga s'a spus: pentru înființare pe viitor de parohii, se cere o mie de suflete, iar pentru a fi înființată mai departe o parohie veche, se cere un minimum de 300 suflete putând ministrul face excepțiuni în cazuri bine motivate. Ori, convenim cu toții la un minim de suflete, trebuie să se statorească un minim de suflete pentru o parohie ca să ființeze mai departe, respectiv, pentru a putea primi mai departe ajutor de la Stat, căci despre aceasta este vorba. Evident că nu se poate cere ca Statul să contribuie cu ajutoare când sunt numai 10, 15 sau 20 credincioși. Dar, d-lor senatori și d-le senator Grosșian, aceasta este cu totul o altă chestiune. Noi cu toții convenim să fixăm un număr minim cum a fixat d. ministru Goga.

Legea de organizare prin art. 30 vorbește de înființarea pe viitor a noilor parohii și aici precizează 200 de suflete, d. ministru Goga fixase un minimum de 300 suflete pentru

parohiile deja existente. Ori se putea fixa și aici în deciziune, enunțându-se aplicarea legii la parohiile care vor să dăinuiască, să se fixeze acest minimum. În art. 2 nu se fixează numărul credincioșilor. În art. 2 din deciziune se spune: se vor revizui toate parohiile spre a li se aplică dispozițiunile art. 29 și 30. Art. 30 spune că o parohie nouă pentru viitor nu poate să se înființeze decât cu 200 de familii la sate și 400 la orașe. Și spre acest scop d. ministru cere să se facă de către prea sfinții chiriarii, o statistică de numărul credincioșilor într'o lună și jumătate. „În acest scop continuă art. 2 din deciziune, prea sfinții chiriarii vor fi rugați, să ne înainteze în termen de cel mult o lună și jumătate, un tablou amănunțit de toate parohiile existente, în eparhiile respective, arătându-se de cine sunt ocupate în prezent și anume dela ce dată. Se va arăta pentru fiecare parohie în parte numărul și numele tuturor familiilor ce o compun, iar la fiecare familie se va indica numărul sufletelor ce o compun. Tablourile cu numele familiilor din fiecare parohie și cu numărul respectiv de suflete vor fi verificate și certificate de autoritatea comunala”.

De aici apare evident intențiunea d-lui ministru al cultelor de a revizui toate parohiile existente, aplicându-le art. 29 și 30 din statut. Deși nici unul nu poate fi aplicat nereferindu-se la acestea.

Astăzi, toți chiriarii din țară au primit această deciziune, care s'a trimis tuturor episcopilor ortodocși și tuturor episcopilor ai tuturor religiunilor din țară. Nu zic că nu se poate face o statistică, trebuie să se facă o statistică, dar o statistică a țării nu se poate face într'o lună și jumătate.

D. Aurel Munteanu: Dar statistica aceasta nu e așa greu de făcut, și apoi cred că fiecare episcopie o are gata în orice moment.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D-le senator, să nu crezi că afară, în parohiile imprăștiate pe toți munții, se pot avea statistice atât de exacte la tot momentul.

D-lor senatori, nu este atât de ușor cum vi se pare. Apoi această invitație nici nu eră oportun să se facă acum înaintea marilor sărbători ale Nașterii Domnului, care și El s'a născut cu prilejul unei atari conscripțiuni a sufletelor, înainte de aceasta cu 1920 ani. (Aplause).

Maica Domnului a alergat ca să se inscrie în conspectul general indicat de Imperiul Roman în răsărit și cu această ocazie s'a născut Mântuitorul lumii. (Aplause). •

D. M. Negrutzi: Și aceasta o considerați ca o fericire?

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Eu spun, că nu a fost oportună în-

vițarea acestei conscrieri. Pentru ce? Cunoașteți d-voastre psihologia poporului din care cu toții am răsărit. Vă inchipuiți d-voastre, d-lor senatori, câte interpretări se vor da acestei conscrieri, care înămplător concade cu conscrierea, care s'a poruncit înainte de aceasta cu 1920 ani! Fantazia credincioșilor noștri se va sbate și mai ales dacă vor pătrunde aceleași svonuri, cari nu sunt adevărate și nu pot să fie adevărate, că ar fi o intențiune oarecare să se provoace, dacă nu o îngrijorare și o temere, dar cel puțin o turburare oarecare a bisericii, când se face această conscriere.

D. Ion M. Mitilinoșu, ministrul afacerilor străine: Aceasta nu este bine să o spuneți dela tribună, căci se va provoca o îngrijorare.

D. Mihail Groșșian: O turburare.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D-le ministru de externe și d-le Groșșian, n'am fost bine înțeles. Nu este vorba de turburare în înțelesul de tumult și nu de această turburare am grațit, o mică turburare a sufletelor, a păcii lor, acum în preajma marelui sărbători a păcii. Se întreabă fiecare ce se face, pentru ce se face cum se face; pătrund aceste svonuri că parohiile cari n'au 1.000 de suflete se vor desființa, că parohiile cari n'au 200 de familii nu vor putea primi preot, după ce preotul lor va muri, și vedeți că este o îngrijorare, este o temere în aprobări. (Aplause).

D. Ion N. Iorgulescu: Nu știu dacă aveți cunoștință că în România sunt foarte multe filiale cu un număr de peste 200 familii, cari n'au preot din lipsă de fonduri și care așteaptă de atâția ani să li se dea preot și să se înființeze parohie, și între a nu face parohie acolo unde sunt peste 200 de familii și a lăsa parohii acolo unde nu sunt 200 familii, ce trebuie ales, pentru a nu distruge echitatea?

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Peste această chestiune am trecut și nu vreau să mai revin, ca să nu mai lungesc discuțiunea în mod inutil. (Intreruperi).
Voci. Să auzim!

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: D-lor senatori, eu m'am întrebat, care a fost mobilul, care a fost motivul pentru care d. ministru a venit cu această deciziune. D. ministru a spus că aplică legea organizării bisericii ortodoxe, a bisericii ortodoxe în primul rând și a celorlalte biserici în ceea ce privește înființarea de noi parohii. De ce dacă este extinsă legea la parohiile deja existente, pentru că legea în art. 30 nu vorbește nici un cuvânt, cu nici un chip nu se poate interpreta relativ la parohiile existente? (Aplause).

Deciziunea aceasta așa dar și pentru bi-

serica ortodoxă este o extindere a legii și în așa măsură este o extindere, încât eu sunt convins că nu poate face față legii, și totdeodată este *extindere* și pentru celelalte biserici. Vasăzică o *extindere extensio legis* și nu interpretare a legii și pentru biserica ortodoxă și pentru celelalte biserici.

D-lor senatori, vreau să scurtez această cuvântare, pentru că intențiunea mi-a fost numai să-mi împlinesc o datorie de răspundere a slujbei pe care o port și să dau o lămurire asupra punctului nostru de vedere în această chestiune. Dacă d. ministru prin deciziunea sa aplică numai prevederile legii, respectiv ale statului, în ce privește parohiile noi ce sunt a se înființa în viitor și față de celelalte biserici din țară, eu n'aș fi avut nici un cuvânt de spus. (Aprobări). În ceea ce privește ființarea parohiilor existente pentru viitor, nu era decât un lucru foarte simplu pentru d. ministru.

La intervențiunea noastră, a episcopilor români, să fi eliminat articolul 2, referitor la revizuire, și să-l fi înlocuit cu un articol așa cum este în deciziunea d-lui Goga din 1921, să fi fixat adică numărul minim sub care nu pot să ființeze mai departe parohiile existente, fie acel minim de 300 suflete, fie un altul.

Eu m'am întrebat ce a îndemnat pe d. ministru să aducă această deciziune și nu am aflat nici motivele bugetare pe cari și d. ministru și d. senator Iorgulescu care m'a întrerupt le-au pomenit.

D-lor senatori, eu aflu că Biserica, ori care ar fi ea, atunci când aplică un preot într'un sat, care a învățat 16 ani, absolvind liceul și 4 ani ai facultății de teologie, eu aflu că biserica aduce mai mare jertfă pentru binele, consolidarea și întemeierea puternică a acestui Stat și țării atât de scumpă sufletului meu, decât acele zece sau douăzeci de mii de lei pe care le dă Statul. (Aplause).

Puneți, d-lor, în cumpănă de o parte cinci sute sau șapte sau opt sute de credincioși rămași fără de păstor din motive bugetare, iar în celalalt taler al cumpenii cele zece sau douăzeci mii de lei și vedeți ce apasă mai greu în această cumpănă.

D-lor senatori, deși eu sunt de convingere, că acolo unde cer motivele, chiar și numărul minim de 300 suflete este prea mare pentru că mulți sunt respirați pe toate văile, și dealurile prin sate distanțe și cu populațiune mixtă și spunea un d. senator că este atât de ușor a face conșcriere, dar uita că sunt comune în Ardeal pe munți, cari se respiră pe 30 km². (Intreruperi).

D-lor, copii se nasc și, — durere, mor, și noi știm motivele pentru cari mor atâția, și dacă te duci chiar la primăria din Bucu-

rești acum și întrebi care este starea statistică a sufletelor la orele 8 dimineața azi, chiar, nu-ți va putea răspunde, pentru că nu au intrat încă datele statistice de câți au murit și câți s'au năcut. (Aplause la stânga).

Vă puteți închipui d-voastre un preot care locuiește într'o comună așezată pe 30 km². ce statistică poate să dea... (Intreruperi).

Deși sunt convins ziceam, că chiar dacă numărul, nu zic 10—15—100 suflete, că chiar dacă numărul nu atinge 300 suflete, eu îl aflu de mare, dar totuș am fi primit bucuros să se lămurească numărul minim al sufletelor pentru a putea rămâne în ființa parohia primind ajutor dela Stat.

Vasăzică nu știu ce a îndemnat pe d. ministru, dar mărturisesc un lucru în numele bisericii românești unite: că nu am rămas lămurit cu răspunsul domniei sale.

Domnia sa a grăit foarte frumos despre istoricul formării și votării legii frumoase de organizare a bisericii ortodoxe române.

Noi am fost aci în Senat, am privit cu bucurie aducerea acestei legi, care cimentează pe toți frații bisericii ortodoxe din toate părțile și provinciile. Mitropolitul nostru în numele bisericii unite, a luat cuvântul și a cerut binecuvântarea Domnului peste opera atât de frumoasă și măreață care s'a înfăptuit când s'a votat legea de organizare a bisericii ortodoxe române.

Dar d. ministru n'a lămurit miezul chestiunii, n'a răspuns marilor întrebări cari s'au năcut în sufletul bisericii noastre și a tuturor bisericilor din țară.

D. Ion N. Iorgulescu: Această chestiune a făcut obiectul unei interpelări. Prea Sfinția Voastră nu v'ați asociat la această interpelare. Prin urmare, vorbiți în chestiune personală. Ori, aceasta nu este chestiune personală.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Știți, d-lor senatori, ce am vrut eu când am arătat unde este izvorul îngrijorării noastre? Știți ce am vrut eu să dovedesc? Că aceea observare a d-lui ministru, când a făcut o vină și un reproș episcopilor români, că după ce au cercetat legea au alergat la d. prim-ministru până și la treptele Tronului, nu a fost întemeiată.

Ori, este o chestiune personală. Eu am vrut să justific această alergare a noastră la d. prim-ministru și la treptele Tronului.

Eu v'am spus, d-lor senatori, la începutul cuvântării mele, că noi nu suntem ușor de a fi turburați sufletește prin temeri neîntemeiate; noi am fost aflați la postul nostru în vremuri grele, în vremuri de restriște, când, cum am spus la început, se prăbușea Europa bătrână și nu ne-am pierdut clara vedere, nu ne-am pierdut atunci-

limpedea judecată și dacă nu am pierdut atunci limpedea judecată și clara vedere, apoi nu le-am pierdut nici acum, când am alergat dela ministrul cultelor la primul-ministru.

D-lor senatori, pentru aceasta am cerut cuvântul, căci trebuia să vă arăt că erau motive de îngrijorare, fiindcă nu primisem răspunsul dela d. ministru,

Ni s'a reproșat că a fost din partea noastră o anume, să zic, iloyalitate, incorectitudine. Dar recursul nostru nu a fost un caz fără precedent și fără uzanță.

Văd aici în băncile Senatului pe d. fost ministru al cultelor Lăpedatu. Când erau chestiuni mari ne-a invitat întotdeauna să ne sfătuim. Ori, acum nu am fost invitați. D. fost ministru știe că pe acelea vremuri am fost invitați chiar de d. ministru să luăm atingere cu șeful guvernului de atunci, d. Ion Brătianu, și că am fost împreună cu d-sa și ne-am sfătuit asupra problemelor mari în discuție, pentru ca să aflăm soluția cea mai bună și mai fericită.

Nu noi am dorit ca aici să se discute această chestie înainte de vreme, ci am vrut ca ea să fie rezolvată de factorii competenți ai bisericilor, luând contact cu d. ministru și cu șeful guvernului, ca să se dea soluțiile înainte de a fi aduse în discuția Parlamentului. (Aplause pe băncile majorității). Dar, odată adusă chestia în Senat, nu putem să nu ne rostim cuvântul, ca să ne justificăm în privința reproșului că am făcut alergări fără de rost.

Dar alergările noastre nu au fost fără rost, căci îngrijorări întemeiate puteau să ne inspire această decizie. Noi am mers la d. ministru, așteptând un răspuns.

Nu l'am primit și dimpotrivă deciziunea, care nu ieșise din minister, după intervenția noastră a fost trimisă eparhiilor. Așa sunt informat. Dar aveam răspunsul că nu se va reveni, răspuns care cu un cuvânt a justificat a noastră îngrijorare.

Cu mare durere am făcut celalalt pas, căci am dorit să ferim de această îngrijorare, care nu se potolise prin aceea intervenție a noastră, pe toți credincioșii și preoțimea noastră.

Cred că n'am greșit cu nimic când am luat contact și cu șeful guvernului și când am arătat îngrijorările noastre și acolo unde se îndreaptă sufletele noastre totdeauna cu deplină credință și cu mare dragoste la picioarele tronului. (Aplause pe băncile minorității).

Iată, eu nu o spun cu supărare, ci trebuie să mărturisesc, că dacă d. ministru dădea un răspuns liniștitor și mulțumitor, foarte limpede, că: „toate parohiile existente vor rămâne în ființă mai departe, însă li se

va fixa un număr minimum de atâtea suflete, eram mulțumiți.

D. ministru a spus-o, dar a încheiat cu un cuvânt care admite latitudinea de interpretări: „să fie liniștiți și prelații uniți și bisericile, căci eu nu vbiu desființă nici una, dar a adăugat cuvintele „cari au dreptul de existență“.

Ori, acest drept de existență trebuia să fie fixat în decizie sau în răspunsul d-lui ministru și, atunci, eu mă declaram mulțumit.

D. Iosel Șandor: Așa este aveți dreptate; și noi dorim același lucru.

P. S. S. Episcopul Gherlei, Dr. Iuliu Hossu: Neavând acest răspuns din partea d-lui ministru, astăzi sunt constrâns a spune că răspunsul pe care l'a dat d-sa la interpelare, nu a stins îngrijorările sufletului nostru, nu a încheiat întrebările cari s'au deschis în fața preoțimei și a credincioșilor noștri.

În numele bisericii unite spun că aștept acest răspuns, dar cu încredere, căci nu mă îndoiesc că d. ministru este convins că această decizie în vremea aceasta, nu se poate aplica. (Aplause).

În afară de toate acestea mai adaug, că odată chestiunea adusă în Senat, cuvântul episcopatului român unit trebuia să fie rostit. (Aplause pe băncile minorității).

Apărarea Creștinismului

prin

Unirea Bisericilor.

(Urmare).

Doară pentru aceasta s'au descurajat Papii de a promova și lucra pentru Unirea celor două Biserici? Un Nicolae al V-lea, Piu al II-lea și Sixt al IV-lea, folosindu-se de toate mijloacele potrivite, s'au nizuț să treziască Puterile Creștine ca să se alieze și să iea Constantinopolul din mâinile Turcilor. Și dacă nizuțele lor au rămas fără de efect, de bună seamă nu a fost vina lor. Și aici e de notat, că Antenoticii nu numai nu au făcut nimic pentru recăștigarea Constantinopolului dela Turci, dar au făcut frumosul Sultanului lor și Pașelor lui, în vreme ce strigau și strigă și azi în gură mare, că sfânta Unire a celor două Biserici este o aservire a bisericii Grecești celei latine, și s'au arătat tot mereu ca niște umiliți servitori a Guvernului tur-

cesc chiar și în afacerile Patriarhatului lor comun. Din contra cei doi mari Episcopi greci, Isidor și Visarion, ridicați mai apoi la înalta treaptă de Cardinali a sfintei Biserici Romane, calumniți de Antenotici drept corupți pentru că au susținut și apărat Unirea la Florența, și au cheltuit viața lor întreagă ca să apere Constantinopolul de Turci, și după căderea lui ca să-l recucerească din mâinile lor cu mari jertfe personale. Isidor a fost dus în robie, și suferi urgiile sclăviei, și numai prin o minune a putut scăpa fără de a fi cunoscut că e Cardinalul Isidor și Legatul Papei, apoi după câțiva ani înfrânt de suferințele îndurate, muri. Visarion neobosit pentru sfânta Unire, avu curajul și zelul ca în vrâstă de 80 ani să meargă ca Legat papal în Germania și Franța și muri la Ravenna întorcându-se din Franța, copleșit de suferințele călătoriei, care atunci era împreunată cu necazuri și greutăți chiar și pentru oamenii tineri și plini de putere și vanjosie. Așa de mult au iubit acești doi Greci Biserica lor și patria lor, încât pentru ele au îndurat atâtea suferințe și necazuri!!!!

Care dintre antenotici s'a arătat la atare înălțime de sentimente de iubire pentru biserica și națiunea lor proprie? Tot eroismul lor constă în a lătra ca niște câni turbați împotriva Bisericii latine, și a se plânge împotriva latinizării Bisericii grecești prin Sfânta Unire... Aceasta înseamnă a arunca ură și neînțelegere între creștinii din Orient și Occident, ca să profite Turcii cari se arătau ca niște buni frați ai Antenoticiilor, fiindcă combăteau un inamic comun: pe Papa. Pe scurt: ura Antenoticiilor față de Latini, îi duse să se înfrățească cu Turcii, și aceasta s'a numit: mântuirea Ortodoxiei.

Cu toate că glasul Papei nu a fost ascultat tot mereu, cu efect deplin de Puterile Apusene; pe lângă toată rezistența cerbicoasă a Grecilor Antenotici, Papii au fost pururea statornici în propovăduirea și promovarea Unirii celor două Biserici. De aceea Papii au apă-

rat și protejat pe Grecii și Albanezii refugiați, cari erau de ritul grecesc, cari au format apoi numeroase sate de coloni grecești și albaneze în Calabria și Sicilia, păstrând în Biserică ritul și limba grecească. Astfel dară Greco-Albanezii din Italia, numiți astăzi și Italo-Greci sunt un semn perpetuu a Unirii celor două biserici.

Tot Papii au protejat și promovat unirea celor două Biserici în Patriarhatul din Antiohia între Grecii numiți Melchiți, a căror biserică de rit grecesc astăzi are un Patriarh cu 12 Episcopi, cu o populație de aproape 200.000 suflete.

Papa Clement al VIII primii Unirea Episcopilor Ruteni săvârșită la Brest în urma căreia astăzi în singură Galitia sunt vre o trei milioane de Ruteni catolici, cari mențin ritul grecesc în limba paleo-slavă, sub cărmuirea unui Arhiepiscop și doi Episcopi.

Rutenii din Ungaria de odinioară sub împărăteasa Maria Terezia au îmbrățișat și ei sfânta Unire, reținând ritul grecesc în aceeași limbă paleoslavă. Ei au trei episcopate cu aproape un milion de suflete. În același timp au venit la sfânta Unire Românii din Transilvania și din părțile ungurene cum și din Banat; constituiți astăzi în o Metropolie cu trei episcopi sufragani. Numărul Românilor uniți cu Biserica Romei este peste un milion și jumătate. Limba liturgică e limba vie națională... Sub Clement XIV mai cu seamă s'a săvârșit Unirea Românilor din fosta Ungarie, progresând apoi sub Papii Piu al VI-lea și Piu al VII-lea.

Gregoriu al XVI Papa dela Roma ajută pe Patriarhul Greco-catolic Maxim Mazlum să obțină dela Sublima Poartă autonomia civilă a Bisericii Greco-catolice în Siria, Palestina și în Egipt, concezând în același timp Patriarhatului Greco-catolic din Antiohia administrarea Patriarhatelor din Alexandria și din Ierusalim.

(Va urma).

„CONCORDIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII ÎN GHERLA

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CONCORDIA“ societate pe acții în Gherla, conform dispoziției §-lui 18 din statute, se invită la

a XVI-a adunare generală ordinară

care se va ținea în Gherla, la **7 Martie 1927** la **10 ore înainte de amiază** în localul institutului, iar la cazul, dacă la acest termen nu s'ar prezenta numărul acționarilor cerut de statute, adunarea se va ținea la **14 Martie 1927**.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ORDINEA DE ZI:

1. Constituirea adunării, denumirea prin președinte alor 1 notar, 2 scrutați, cari vor verifica și procesul verbal. Constatarea capabilității de hotărâre.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de reviziune despre gestiunea anului 1926.
3. Aprobarea bilanțului și distribuirea venitului curat.
4. Darea absoluturului direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1926.
5. Alegerea alor 5 membrii în comitetul de cenzori pe 3 ani.
6. Decidere asupra ridicării capitalului societar.
7. Eventuale propuneri statutare.

La adunarea generală pot participa numai acei acționari, cari sunt trecuți cu 6 luni mai înainte în registrul acționarilor ca atari și cari cel puțin cu o zi înainte de deschiderea adunării generale și-au depus în casa institutului, ori pe lângă revers la alte intitute, acțiunile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă, precum și documentele de plenipotenț*.

Gherla, la 26 Ianuarie 1927.

Direcțiunea.

AVERE.

BILANȚ C U

Cassa	—	—	—	374027	17		
Bon la bănci	—	—	—	1127943	33	1501970	50
Conto curent	—	—	—			5691922	28
Cambii de bancă	—	—	—			4335976	
Hipotecar	—	—	—			1626850	
Acții la bănci	—	—	—			100000	
Diverse Conturi debitoare	—	—	—			112500	
						13369218	78

CHELTUIELI.

P R O F I T Ș I

Dobânzi după depuneri	—	—	—	903477	30		
" " reescont	—	—	—	24100	67	927577	97
Cheltuieli generale, salare, chirie, ect.	—	—	—			376000	50
Impozite	—	—	—			177.48	34
Profit net	—	—	—			213112	43
						1694539	24

Gherla la

Teodor Morariu,

dir. executiv:

Comitetul de

Dr. Ștefan Pop,

Ioan Hodorean,

Dr. Victor Bojor,

Dioniziu Vaida,

Ioan Coste,

S'a revăzut și găsit în

Gherla, la

Comitetul de

Dr. Victor Suciș,

Auxențiu Mureșanu,

David Deac,

președ nte.

31 DECEMBRIE 1926.

DĂTORIE.

Capital de acții	—	—	—	500000	
Fond general de rezervă	—	—	206375	15	
Fond pentru creanțe dubioase	—	—	259402	70	
Fond de penzie	—	—	137139	40	
Fond de binefaceri și cultural	—	—	10044	93	612962 18
Depuneri spre fructificare	—	—			10407773 30
Depozite libere de casă	—	—			1087271 87
Reescont	—	—			400000 —
Dividendă neridicată	—	—			11747 —
Interesele anului 1927	—	—			136352 —
Profit net	—	—			213112 43
					13369218 78

P E R D E R E.

VENITE

Interese și proviziuni după diferite creanțe				1694539	24
				1694539	24

31 Decembrie 1926.

Administrație:Grigoriu Pop,
v. președinte.Dr. Octavian Domide,
președinte

Dr. Andreiu Macaveiu,

Pentru contabilitate:

Teodor Morariu,
director executiv.

Vasile Pordea,

consonanță cu registrele.

22 Ianuarie 1927.

Cenzori:

Dr. Iosif Macaveiu,

Aurel Pop.

Propunerea Direcțiunii referitor la împărțirea profitului curat.

1. 5% Dividendă acționarilor după 500000 capital	Lei	25000.—
2. 20% Pentru fondul gen. de rezervă	—	37622.—
3. 6% Pentru fondul de penziuni	—	11286.—
4. 12% Pentru fondul special de rezervă	—	22572.—
5. 12% Tantieme statutare	—	22572.—
6. 15% Supradividendă acționarilor	—	75000.—
7. La dispoziția direcț. pentru scopuri culturale și de binefaceri	„	19060.43
Total — Lei		213112.43

Direcțiunea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In **Librăria Diecezană**

se află toate cărțile liturgice compactate în legătură de lux, ori la dorință crudo. Toate imprimatele, pentru oficiile parohiale, precum rațiuni, matricule, blanchete de extras, tipărituri periodice, etc.

Avem în depozit opuri ale oratorilor bisericești, cărți de rugăciuni din ediție proprie (Conducătorul tinerimei școlare) și streină. Cărți trebuincioase și neapărat de lipsă întru conducerea corectă și promptă ale oficiilor parohiale și protopopești (Conciliile provinciale. Administrația bisericească de *I. Gențiu*).

Noutăți literare, cărți de școală, revizite de scris; asortiment foarte bogat

Comandele pe cale postală le executăm prompt și cu reîntoarcerea postei.

In librăria diecezană din Gherla se află toate manualele de religie. Edițiunile Tipografiei diecezane pentru școalele primare; Catehismele lui *Ioan c. Alexi* și Istoriile biblice ale lui *Ioan c. Vancea* precum și Ritualul lui *Tit c. Budu*. Edițiunile Tipografiei seminariale din Blaj pentru școalele secundare. — *Comandele se execută prompt și cu reîntoarcerea postei.*

PICTORUL

NICOLAU DUMITRU

profesor de desen și pictură la liceul „PETRU MAIOR” din Gherla

primește spre executare pe lângă preț moderat icoane sfinte, iconostase, picturi de biserici și ori ce alte soiuri de picturi în stil bizantin or în stil modern.

Pentru partea neoficială răspunde: **Dr. Virgil Bălbănuș**